

ОСВІТНІ ВТРАТИ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.

Потапова Людмила Миколаївна

вчитель біології

Ліцею Новгородківської селищної ради

Кропивницького району Кіровоградської області

Анотація

У статті розглянуто сутність та важливість подолання освітніх втрат, щоб забезпечити право молодого покоління на освіту.

Освіта є фундаментом майбутнього кожної нації.

Війна принесла страх, розгубленість, загострила емоції та викликала багато проблем. Необхідно було адаптуватися до нових реалій. «Тримати освітній фронт!» – стало гаслом кожного освітянина, попри воєнний стан в Україні, ракетні обстріли та невимовний біль втрат. Освіта стала ще одним фронтом української боротьби. У будь-якому режимі навчального процесу перед учителем регулярно постає питання: як зацікавити учнів темою, як зробити навчання цікавим та водночас ефективним.

Нині наша українська освіта, ми педагоги, та наші здобувачі освіти перебуваємо у безперечно складних обставинах протягом останніх років унаслідок пандемії COVID-19, а в умовах повномасштабної війни, що розпочала росія. Час досить неспокійний, тривожний, але ми освітяни – робимо все можливе, щоб забезпечити право молодого покоління на освіту, дати знання та виховати майбутніх господарів нашої незалежної держави.

За словами Міністра освіти і науки України Оксена ЛІСОВОГО, «Розвиток освіти прогнозується на десятиліття наперед. І особливо зараз, в умовах повномасштабної війни, наша країна має чітко розуміти, яким буде світ, аби відповідно реагувати і розробляти освітні стратегії на глобальному й локальному рівнях. Втім, є ще один виклик, — це людський ресурс... Щоб ефективно працювати з усіма викликами, які

постали перед освітою, необхідно отримувати вичерпні та об'єктивні аналітичні дані».

В українській освіті потрібна стратегія компенсації освітніх втрат. Вимушена перерва у навчанні, відсутність очного навчання, значні обмеження для очної та дистанційних форм організації освітнього процесу. Варто також враховувати перебої з електроенергією та інтернетом, повітряні тривоги – головні виклики, з якими стикнулася українська освіта, особливо з лютого 2022 року. Звісно, це призвело до освітніх втрат.

Освітні втрати — це прогалини у знаннях і навичках, які виникають в учнівства під час освітнього процесу у порівнянні зі стандартами освіти та очікуваними результатами навчальних досягнень та здобутків.

Освітні втрати можуть виникати з різних — як індивідуальних, так і системних — причин. Причин звичайно багато. Серед них: здоров'я, війна, пандемія, надзвичайні ситуації природного характеру. Важливими з них, які ми відчули на собі є: бойові дії та окупація; повітряні тривоги; виїзд учнівства за кордон; переїзд у межах України; відключення електроенергії; руйнування значної частини закладів освіти.

Виділити хочу ключові виклики освітнього процесу в умовах війни: нестабільні умови навчання, обмеженість способів організації навчально – пізнавальної діяльності, Зниження мотивації, нестабільний психоемоційний стан здобувачів освіти, та вчителів.

Вбачаю основні шляхи подолання:

1. Розроблення та впровадження стратегії вимірювання та подолання освітніх втрат, яка визначатиме цілі, принципи, напрями, заходи та індикатори ефективності компенсації освітніх втрат. Провести “ревізію” навчальної програми та виділити теми, без яких неможливе розуміння змісту предмету в подальшому навчанні,
2. Здійснення діагностувального оцінювання для визначення рівня знань та навичок учнів, а також їхніх прогалин у навчанні.
3. Розроблення якісного цифрового освітнього контенту. Використання електронних підручників та онлайн-платформ з навчання предмету біологія, що дасть змогу здобувачам освіти

незалежно від ситуації, у якій вони опинилися (за кордоном, тимчасово окуповані території, тривале лікування тощо), мати ширший доступ до освітніх послуг.

4. Орієнтацію освітнього процесу на використання діяльнісних методів навчання та розвиток навичок XXI століття (навички самостійного навчання та співпраці, креативність, гнучкість, системне та критичне мислення тощо).

5. Організацію додаткових занять, курсів, гуртків, проєктів тощо для поглиблення й розширення знань та навичок учнів, їх творчого потенціалу.

6. Методичну підготовку вчителів до роботи з учнями, які зазнали освітніх втрат.

7. Надання психологічної та соціально-емоційної підтримки учням, які пережили травматичні події, а також створення безпечного та дружнього освітнього середовища.

8. Залучення батьків, громади, волонтерів, партнерів тощо до освітнього процесу, надання їм інформації, консультацій, ресурсів тощо для підвищення їхньої мотивації, відповідальності та співпраці.

Використовую в своїй роботі:

- Досвід колег, відвідування уроків для підвищення професійної майстерності;
- використовую онлайн – бібліотеку методичних матеріалів від « Всеосвіта »;
- перегляд та участь у вебінарах;
- учасник дистанційних курсів, тренінгів, семінарів, курсів за програмою;
- чільне місце у роботі посідає конструктор уроків, який допомагає якісно розробляти завдання на заняття / урок, розміщувати інформаційний контент та вправи для перевірки. Цей онлайн-інструмент дозволяє побудувати структуру навчального заняття у контексті діялісного підходу.
- Конструктор тестів надає можливість створити цікаві завдання для закріплення, перевірки знань учнів, проведення самостійних і контрольних робіт. Його функціонал передбачає велику кількість різноманітних налаштувань, що дозволяє швидко і зручно створити справді унікальний тест під ваші цілі та завдання. Інтерфейс проходження завдань адаптований до

будь-яких розмірів екранів. Тести зручно проходити як на персональних комп'ютерах, так і на планшетних чи мобільних пристроях.

- щоб урок був захопливим, варто намагатися використовувати щось оригінальне і сучасне, яке вносить родзинку до освітнього процесу. У цьому випадку на допомогу приходять вебквести. Завдяки цій захопливій технології подачі матеріалу учні навчаються досліджувати якусь проблему під різними кутами, оцінювати та класифікувати дані, креативно мислити та долучатися до наукових досліджень у різних галузях знань. Вебквести згуртовують та роблять спілкування в мережі невимушеним і водночас корисним.

Отже, освітні втрати є серйозною проблемою, яка загрожує якості та доступності освіти для всіх громадян України. Освітні втрати можуть призвести до значних втрат у майбутньому як в житті окремої людини, так і суспільства в цілому. Для подолання освітніх втрат потрібна комплексна стратегія, яка залучатиме всі зацікавлені сторони: уряд, освітянську спільноту, громадськість, міжнародні організації. Забезпечення доступу до якісної освіти для всіх дітей в Україні буде сприяти створенню більш сильного, освіченого та стійкого суспільства. Тому моніторинг, розроблення та впровадження механізмів компенсації освітніх втрат має бути одним із пріоритетних напрямків в освітній політиці держави.

Використані джерела

1. Бичко, Г., Терещенко, В. (2023). Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки.

2. Поради вчителям щодо навчання в умовах воєнного стану. [Електронний ресурс] режим доступу: <https://school3.com.ua/vchyteliyam/porady-vchyteliyam-shchodo-navchannia-v-umovakh-voiennoho-stanu/>

3. Освіта України в умовах воєнного стану : інформаційно-аналітичний збірник / за заг. ред. С. М. Шкарлета. Київ, 2022. 358 с.

